EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 11.9.2024
COM(2024) 402 final

LETNI PREGLED KOMISIJE

o letnih poročilih držav članic o dejavnostih na področju izvoznih kreditov v smislu Uredbe (EU) št. 1233/2011

1. Uvod:

Ta letni pregled o dejavnostih uradno podprtih izvoznih kreditov za leto 2022 je pripravljen v skladu z Uredbo (EU) št. 1233/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o uporabi nekaterih smernic na področju uradno podprtih izvoznih kreditov. Zajema dejavnosti uradno podprtih izvoznih kreditov, ki so jih izvajale agencije za izvozne kredite držav članic, in temelji na informacijah, ki so jih države članice predložile v letnih poročilih o dejavnostih, ki jih dajo na voljo Komisiji, tudi v skladu z Uredbo. Poročila temeljijo na standardizirani predlogi (imenovani tudi „predloga za kontrolni seznam“), ki je bila skozi čas pregledana in obogatena. Predloga za poročila držav članic za leto 2022 se je uporabljala od leta poročanja 2020 in je v primerjavi s prejšnjo različico vključevala dodatne podrobnosti v zvezi s človekovimi pravicami, podnebjem in varstvom okolja. Nova različica predloge se uporablja od leta poročanja 2023 in bo omogočila podnebno usmerjen pregled dejavnosti uradno podprtih izvoznih kreditov po posameznih sektorjih.

2. Letna poročila o dejavnostih, prejeta za koledarsko leto 2022:

V letu 2022 je uradno podprte izvozne kredite v okviru področja uporabe Sporazuma o uradno podprtih izvoznih kreditih zagotavljalo dvajset držav članic: Avstrija, Belgija, Hrvaška, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francija, Nemčija, Madžarska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija, Slovaška, Španija in Švedska. Vse so predložile letno poročilo o dejavnostih za leto 2022.

Preostale države članice, Bolgarija, Ciper, Grčija, Irska, Latvija, Litva in Malta, so potrdile, da v letu poročanja niso zagotavljale uradno podprtih izvoznih kreditov.

3. Analiza letnih poročil o dejavnostih:

(a) Splošne informacije:

V letu 2022 je vseh dvajset držav članic, ki so zagotavljale uradno podprte izvozne kredite, ponujalo čisto kritje, kar pomeni izvozne kredite v obliki jamstev in/ali zavarovalnih produktov. Od teh je trinajst držav članic (Belgija, Hrvaška, Češka, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Madžarska, Italija, Poljska, Slovaška, Španija in Švedska) zagotavljalo tudi uradno finančno podporo, tj. neposredno financiranje, refinanciranje komercialnih posojil za izvozne transakcije ali subvencioniranje obrestnih mer. Le nekaj držav članic (Avstrija, Madžarska, Portugalska, Poljska, Španija) poroča, da so ponujale vezano pomoč, tj. obliko izvoznih kreditov z ugodnim elementom, ki je urejena v okviru Sporazuma OECD.

Sporazum o uradno podprtih izvoznih kreditih in priporočila OECD o tem, kako obravnavati tveganja, povezana z uradno podprtimi izvoznimi krediti, zagotavljajo uskladitev praks po vsej EU. Vendar vlade v tem okviru oblikujejo svoje lastne politike. Večina agencij za izvozne kredite ima poleg pravil iz Smernic OECD še dodatna pravila, na primer glede nacionalne in lokalne vsebine, ter strožje standarde, med drugim zato, da bi se odražale njihove nacionalne politike in mednarodne zaveze, zlasti na področju varstva podnebja. Nekatere agencije za izvozne kredite se odločijo, da bodo ponujale programe, ki so prilagojeni posameznim sektorjem ali posebnim ciljem. To lahko odraža specifičnosti ločenih sektorskih dogovorov v Sporazumu, oblik sozavarovanja ali strateških usmeritev.

Organizacijska struktura agencij za izvozne kredite in upravljanje ponujanja kritja se znotraj EU razlikujeta. Uradno podprte izvozne kredite upravlja več kot 26 organov iz držav članic, bodisi javne agencije bodisi zasebna podjetja, ki delujejo na podlagi javnega pooblastila in pod vladnim nadzorom. Navedeni so v Prilogi 1. Države članice, ki zagotavljajo kritje in financiranje, imajo običajno ločeno namensko institucijo, ki se ukvarja s financiranjem in se včasih imenuje EXIM (izvozna-uvozna) banka.

(b) Obseg uradne podpore:

Letna poročila o dejavnostih zagotavljajo ustrezne finančne informacije o uradni podpori, ki jo zagotovijo agencije za izvozne kredite, v skladu z ustreznimi nacionalnimi zakonodajnimi okviri in organizacijsko strukturo zadevnih držav članic. Komisija nima pripomb k finančnim vidikom letnih poročil o dejavnostih iz leta 2022.

Preglednica v nadaljevanju prikazuje skupno nominalno izpostavljenost tveganju na dan 31. decembra 2022 za uradno podporo v obliki čistega kritja za največje ponudnike v Evropski uniji:

Preglednica 1: Uradna podpora v obliki čistega kritja za leto 2022 (v milijardah EUR) **Države EU, ki so največ prispevale glede na skupno nominalno izpostavljenost tveganju**	
Skupna izpostavljenost pri čistem kritju v EU	*350*
Nemčija	83
Italija	72
Francija	66
Švedska	38
Nizozemska	28

V spodnji preglednici je navedena sporočena nominalna vrednost uradno podprtega posojilnega portfelja za uradno finančno podporo na dan 31. decembra 2022 za večje ponudnike v Uniji:

Preglednica 2: Uradna podpora v obliki uradne finančne podpore za leto 2022 (v milijardah EUR) **Države EU, ki so največ prispevale glede na nominalno vrednost uradno podprtega posojilnega portfelja**	
Skupni posojilni portfelj v EU	*92*
Italija	38
Nemčija	16
Francija	15
Švedska	8
Finska	8

Opomba: Vrednosti iz preglednic 1 in 2 se ne sme seštevati. Ne le, da je narava instrumenta drugačna, tudi ista država članica lahko podpira isto izvozno transakcijo tako z neposrednim financiranjem kot čistim kritjem.

(c) Obravnava okoljskih tveganj:

Priporočilo OECD o skupnih pristopih na področju uradno podprtih izvoznih kreditov ter postopku skrbnega pregleda na področju okoljske in družbene odgovornosti določa skupna načela za izvajanje potrebne skrbnosti na področju okoljske in družbene odgovornosti. Vse države članice EU spoštujejo priporočilo, v skladu s katerim opredelijo in obravnavajo morebitne vplive in tveganja, povezana z vlogami za uradno podporo. To priporočilo se opira na dobro uveljavljene standarde, kot so standardi okoljske in socialne uspešnosti Mednarodne finančne korporacije, smernice Skupine Svetovne banke o okolju, zdravju in varnosti, zaščitne politike Svetovne banke ter okoljski in družbeni standardi Svetovne banke. Priporočilo zajema ključna okoljska vprašanja, kot so emisije v zrak, vključno z emisijami toplogrednih plinov, učinkovita raba virov, ravnanje z odpadki, hrup in vibracije, ravnanje z nevarnimi

snovmi, vplivi na ekosisteme, varovanje biotske raznovrstnosti in znatna raba naravnih virov. Vključuje tudi zahteve za pripravljenost in odzivanje na izredne dogodke, tako da se bodo lastniki projekta lahko odzvali na nesreče in izredne dogodke na ustrezen način, na katerega se bodo preprečili in ublažili okoljski vplivi.

Politike skrbnega pregleda in postopki ocene tveganj agencij za izvozne kredite EU v veliki meri temeljijo na priporočilu, čeprav to nima izključne vloge, politike pa temeljijo tudi na drugih standardih in pravnem redu EU. Vse države članice, ki zagotavljajo uradno podprte izvozne kredite, poročajo o upoštevanju okoljske razsežnosti priporočila ter da je to sestavni del njihovih sistemov skrbnega pregleda in obvladovanja tveganja ter njihovega postopka odločanja. Postopki predhodne ocene so odvisni od vrste, velikosti in kategorije vloge za uradno podprt izvozni kredit. Opredelijo, razvrstijo in ocenijo se tveganja, ki lahko vplivajo na upravičenost do podpore. Vse agencije za izvozne kredite EU so potrdile, da so pregledale vse vloge za uradno podprte izvozne kredite, da bi ugotovile, ali je treba opraviti okoljski pregled.

V skladu s Priporočilom morajo agencije za izvozne kredite te vloge glede na morebitne negativne vplive na okolje razvrstiti v tri kategorije tveganja: visoko (kategorija A), srednjo (kategorija B) ali nizko (kategorija C). Številne države članice poročajo, da priporočilo uporabljajo v širšem smislu in ne le na njegovem področju uporabe. To vključuje razvrstitev vseh transakcij, vključno s tistimi, pri katerih podpirajo delež, nižji od 10 milijonov SDR, ki načeloma ne bi bile zajete v fazi pregleda. Države članice poročajo, da je bila presoja vplivov na okolje in družbo izvedena v skladu s členom 18 Priporočila za vse vloge kategorije A, za katere je agencija za izvozne kredite prevzela končno obveznost. Za vloge kategorije B države članice poročajo, da so vlagatelji vlog vedno zagotovili zadostne informacije o ustreznih vplivih projekta na okolje v skladu s členom 19 priporočila. Agencije za izvozne kredite so poročale, da so pred sprejetjem odločitve o zagotovitvi uradne podpore za projekte kategorije A ali B vedno ocenile informacije, pridobljene s preverjanjem in pregledom transakcij. Ustrezne informacije so bile pridobljene iz poročil o presoji vplivov na okolje in družbo, zbrane pa so bile tudi na podlagi obrazcev za vlogo in vprašalnikov agencij za izvozne kredite, teoretičnih raziskav, ogledov na kraju samem, raziskav, ki so jih opravili zunanji svetovalci, in neposrednih stikov z vlagatelji.

Države članice niso poročale o primerih trajne neskladnosti, čeprav lahko pride do manjše neskladnosti, kot so zamujeni roki za predložitev informacij ali poročil. Primeri neskladnosti se rešujejo v sodelovanju s sponzorji projekta, in sicer z oblikovanjem popravnih in blažitvenih ukrepov, ki se spremljajo skozi čas, ali z umikom podpore ali zavrnitvijo nadomestila. Ena agencija za izvozne kredite je poročala, da se je v fazi spremljanja nekaterih transakcij soočala s primeri odstopanj od dogovorjenih ukrepov in mednarodnih standardov ter kako je uvedla ukrepe za vsak primer posebej.

(d) Upoštevanje ciljev podnebnih sprememb:

Leta 2022 je večina držav članic poleg uporabe sektorskih pravil, povezanih s podnebjem, iz Sporazuma OECD sprejela posebno podnebno politiko, ki se uporablja za njihove agencije za izvozne kredite.

Svet Evropske unije je 15. marca 2022 v sklepih o izvoznih kreditih izrazil namero držav članic, da do konca leta 2023 v svojih nacionalnih politikah določijo svoje znanstveno utemeljene roke za ukinitev uradno podprtih izvoznih kreditov za projekte sektorja energije iz fosilnih goriv, razen v omejenih in jasno opredeljenih okoliščinah, ki so skladne z omejitvijo segrevanja na 1,5 °C in cilji Pariškega sporazuma. Zato vse države članice imajo ali razmišljajo o sprejetju novih ali posodobljenih politik, povezanih s podnebjem, za svoje uradno podprte dejavnosti izvoznih kreditov. Nova predloga za poročanje za letna poročila o

dejavnostih, ki se uporablja od leta poročanja 2023 naprej, bo Komisiji omogočila zbiranje podrobnih informacij o nacionalnih podnebnih politikah, ki veljajo za agencije EU za izvozne kredite, in poročanje o teh politikah v okviru naslednjega letnega pregleda Komisije, ki bo zajemal leto poročanja 2023.

(e) Skrben pregled na področju družbene odgovornosti in človekovih pravic:

Priporočilo OECD o skupnih pristopih poleg tega, da ima okoljsko razsežnost, od leta 2012 določa tudi načela za izvajanje skrbnega pregleda na področju družbene odgovornosti. Zajema glavne morebitne družbene vplive, povezane s projekti, vključno z delom in delovnimi pogoji (npr. pravično obravnavo, diskriminacijo, svobodo združevanja, kolektivna pogajanja, nastanitev delavcev), zdravjem, varnostjo in zaščito skupnosti (npr. izpostavljenost skupnosti boleznim, uporabo varnostnega osebja), pridobivanjem zemljišč in neprostovoljno preselitvijo (npr. fizične razselitve, ekonomske razselitve), ustreznim sodelovanjem s prizadetimi skupnostmi (npr. postopek posvetovanja in sodelovanja na podlagi informacij, pritožbeni mehanizem), domorodnimi ljudstvi (npr. postopek prostovoljnega soglasja po predhodnem obveščanju) ter kulturno dediščino. Zajema tudi ključne vplive projekta na človekove pravice, vključno s prisilnim delom, delom otrok, vprašanji spola ter življenjsko nevarnimi razmerami na področju zdravja in varnosti pri delu. Posebna pozornost se namenja ranljivim skupinam.

Prakse skrbnega pregleda, o katerih poročajo agencije za izvozne kredite EU, so podobne tistim za okoljska tveganja. Vseh dvajset držav članic poročevalk, ki zagotavljajo uradno podporo, navaja skladnost z družbeno razsežnostjo in razsežnostjo človekovih pravic iz priporočila OECD o skupnih pristopih in da je ta sestavni del njihovih sistemov odločanja, skrbnega pregleda in obvladovanja tveganja. Vse so potrdile, da so pregledale vse vloge, da bi ugotovile, ali je treba opraviti pregled na področju družbenih in človekovih pravic. Poročale so, da je bila presoja vplivov na okolje in družbo izvedena za vse vloge kategorije A. V zvezi z vlogami kategorije B so poročale, da so vlagatelji vlog vedno zagotovili zadostne informacije za obravnavo ustreznih vplivov projekta. Države članice so poročale, da so njihove agencije za izvozne kredite pred sprejetjem odločitve o zagotovitvi uradne podpore za projekte kategorije A ali B, ki bi lahko imeli škodljiv vpliv na družbo in človekove pravice, vedno ocenile informacije, pridobljene s preverjanjem in pregledom, podobno kot za okoljska tveganja.

Države članice leta 2022 niso poročale o primerih trajne neskladnosti v svojih postopkih skrbnega pregleda na področju družbene odgovornosti in človekovih pravic. Ena agencija za izvozne kredite je poročala, da se je v fazi spremljanja nekaterih transakcij soočala s primeri odstopanj od dogovorjenih ukrepov in mednarodnih standardov ter je uvedla ukrepe za vsak primer posebej.

Vse agencije za izvozne kredite EU še niso imele postopka sodelovalnega posvetovanja ali pritožbenega mehanizma za prizadete skupnosti, čeprav ga je večina vzpostavila. To ne pomeni, da posvetovanja ne obstajajo, saj se lahko od sponzorjev projektov zahteva, da vzpostavijo mehanizme ne glede na vpletenost agencij za izvozne kredite, vendar je to področje, ki ga je treba izboljšati. Države članice, ki imajo na ravni svoje agencije za izvozne kredite vzpostavljen pritožbeni mehanizem, Komisiji v svojih letnih poročilih o dejavnostih za leto 2022 niso poročale o nobeni pritožbi.

(f) Ukrepi proti podkupovanju:

Vse države članice, ki zagotavljajo uradno podprte izvozne kredite, poročajo o skladnosti s Priporočilom OECD o podkupninah in uradno podprtih izvoznih kreditih. To priporočilo vsebuje ukrepe za preverjanje, izvajanje skrbnega pregleda, ocenjevanje in odločanje o upravičenosti do podpore z namenom preprečevanja podkupovanja pri uradno podprtih

izvoznih kreditih. To zlasti pomeni preverjanje, ali stranke, vključene v transakcije, niso uvrščene na izločitvene sezname večstranskih finančnih institucij.

(g) Trajnostne posojilne dejavnosti:

Vse države članice, ki zagotavljajo uradno podprte izvozne kredite, poročajo o skladnosti s Priporočilom OECD o trajnostnih posojilnih dejavnostih in uradno podprtih izvoznih kreditih. Cilj Priporočila je zagotoviti, da se financiranje razvojnih potreb držav z nižjimi dohodki mobilizira, ne da bi se te države v prihodnosti prekomerno zadolžile. Spoštovanje Priporočila je tesno povezano z doslednim spoštovanjem politik Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada (MDS) v zvezi s pogojevanjem omejitve dolga za posojila brez posebnih ugodnosti in v zvezi s trajnostno posojilno dejavnostjo. V skladu s priporočilom so se zavezanci strinjali tudi s pomembnimi ukrepi za preglednost, ki vključujejo informacije Svetovni banki in Mednarodnemu denarnemu skladu. V večini primerov so ocene vzdržnosti dolga del splošnih ocen tveganja države, ki vplivajo na politike kritja agencij za izvozne kredite.

(h) Druge informacije v letnih poročilih o dejavnostih:

Države članice si glede na svoja poročila prizadevajo zagotoviti, da agencije za izvozne kredite delujejo čim bolj pregledno, obenem pa spoštujejo zaupnost poslovno občutljivih informacij. V skladu s Priporočilom OECD o skupnih pristopih je usklajen postopek v agencijah za izvozne kredite EU javno razkritje podrobnih informacij za projekte, ki bi lahko škodljivo vplivali na okolje ali družbo. Agencije za izvozne kredite so vedno razkrile vse informacije, zahtevane skladu s členom 39 in členom 41 priporočila, tj. ustrezne predhodne informacije za projekte kategorije A, vključno s presojo vplivov na okolje in družbo, in naknadne informacije za vse podprte projekte kategorij A in B, in sicer na posebnih straneh na svojih spletnih mestih, navedenih v Prilogi 2.

Številne agencije za izvozne kredite EU imajo politiko družbene odgovornosti podjetij, ki običajno poleg notranjih prizadevanj vključuje tudi tesen dialog s strankami agencije za izvozne kredite. V tem okviru agencije za izvozne kredite vse pogosteje ocenjujejo svoje prakse in razvijajo načrte za zmanjšanje svojega vpliva na okolje, vključno z ocenami ogljičnega odtisa.

4. Skladnost agencij za izvozne kredite s cilji in obveznostmi Unije:

V členu 3 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) so določeni splošni cilji Evropske unije, člen 21 pa določa načela in cilje zunanjega delovanja Unije. V skladu s členom 3, odstavek 5, PEU, Evropska unija v odnosih s preostalim svetom „prispeva k [...] trajnostnemu razvoju Zemlje, solidarnosti in medsebojnemu spoštovanju med narodi, prosti in pravični trgovini, odpravi revščine in varstvu človekovih pravic, predvsem pravic otrok, kakor tudi k doslednemu spoštovanju in razvoju mednarodnega prava, zlasti k spoštovanju načel Ustanovne listine Združenih narodov“. Kar zadeva skupno trgovinsko politiko EU, na načela in cilje zunanjega delovanja Unije napotujeta člen 206 in prvi odstavek člena 207 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Evropski parlament je pozval Komisijo, naj poda izjavo o tem, ali države članice pri zagotavljanju uradno podprtih izvoznih kreditov spoštujejo cilje in obveznosti Unije. Komisija je v skladu z Uredbo (EU) št. 1233/2011 izvedla svoj letni pregled. Pregled Komisije temelji na letnih poročilih o dejavnostih, ki jih predložijo države članice, in ga ni mogoče šteti za izčrpnega.

Komisija meni, da so razpoložljive informacije dokaz, da so dejavnosti uradno podprtih izvoznih kreditov v EU v skladu s členoma 3 in 21 PEU. Priporočila OECD zagotavljajo

okvir za upravljanje programov izvoznih kreditov držav članic. Države članice na podlagi teh priporočil in v skladu s cilji EU uvedejo tudi lastne politike. Kar zadeva izpolnjevanje mednarodnih obveznosti in obveznosti v okviru konkurenčnega prava EU, v obdobju poročanja pri Svetovni trgovinski organizaciji ni bilo nobenega spora v zvezi z dejavnostmi izvoznih kreditov držav članic EU za leto 2022, Komisija pa ni prejela nobene pritožbe v zvezi z morebitnimi kršitvami predpisov EU, ki bi vključevale agencije za izvozne kredite EU.